

Turkiet på gränsen

En studie av Turkiets väg mot EU-medlemskap

Emilia Bjerling och Lisa Justesen

Abstract

Uppsatsen behandlar EU:s utvidgningspolitik och dess underliggande krafter. Syftet är att förklara Turkiets långa väg mot EU-medlemskap med hjälp av en jämförelse med Polen. Vårt teoretiska ramverk är en tredelad modell som förklarar individers och organisationers handlande. Modellen består av *konsekvenslogik* som rör rationella kalkyler om nytta, *regellogik* som behandlar situationsspecifika regler och uppfattningar om gemenskap och identitet, samt *morallogik* som tar sin utgångspunkt i universella principer som demokrati och mänskliga rättigheter.

Förutom de officiella dokumenten rörande utvidgningen undersöker vi den inofficiella diskussionen - en relativt oprövad avgränsning i den europeiska kontexten. Studien kommer till slutsatsen att diskussionerna kring de båda ländernas anslutning domineras av samma logiker i de officiella diskussionerna men skiljer sig åt i den inofficiella. I fallet Turkiet framträder en diskussion om identitet och kulturella olikheter, något som är av intresse för vidare studier om Turkiets väg mot EU-medlemskap och om EU:s utvidgningspolitik.

Nyckelord: Turkiet, EU, utvidgning, regellogik, europeisk identitet

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemområde	1
1.2	Syfte och frågeställning	1
2	Teori	3
2.1	Konsekvenslogik och regellogik	3
2.2	Mot en tredelad logik	4
3	Metod och upplägg	6
3.1	Tidigare forskning	6
3.2	Metod	7
3.2.1	Val av land	7
3.3	Operationalisering	8
3.4	Material	8
3.5	Avgränsningar	9
4	Bakgrund	10
4.1	EU: s utvidgning	10
4.1.1	Styrande dokument	10
5	Polen	12
5.1	Polen och EU	12
5.2	Analys av den officiella dimensionen	13
5.2.1	Konsekvenslogik	13
5.2.2	Regellogik	14
5.2.3	Morallogik	14
5.3	Analys av den semiofficiella dimensionen	14
5.3.1	Konsekvenslogik	14
5.3.2	Regellogik	15
5.3.3	Morallogik	15
5.4	Slutsats – Polen	16
6	Turkiet	17

6.1	Turkiet och EU.....	17
6.2	Analys av den officiella dimensionen	18
6.2.1	Konsekvenslogik	18
6.2.2	Regellogik	20
6.2.3	Morallogik.....	20
6.3	Analys av den semiofficiella dimensionen	21
6.3.1	Konsekvenslogik	21
6.3.2	Regellogik	21
6.3.3	Morallogik.....	22
6.4	Slutsats – Turkiet.....	22
7	Jämförelse mellan Turkiet och Polen.....	24
7.1	Den officiella dimensionen.....	24
7.2	Den semiofficiella dimensionen.....	25
7.3	Jämförelse mellan de två dimensionerna.....	25
8	Analysredskapets användbarhet.....	26
9	Slutsats	28
10	Referenser	31
Bilaga 1	Analysverktyg.....	34

1 Inledning

1.1 Problemområde

Frågan om Turkiets EU-medlemskap är komplicerad och känslig. I högtidstal framhålls det positiva med att "bygga en bro mellan Europa och Mellanöstern"¹. Den tidigare franske presidenten, Valéry Giscard d'Estaing, anser däremot att ett turkiskt EU-medlemskap skulle leda till "slutet för Europa"².

Turkiet lämnade in sin EU-medlemskapsansökan 1987. Vid den tidpunkten existerade inte ens de östeuropeiska stater som 2004 blev en del av EU. Rumänien och Bulgarien ansökte om medlemskap 1995 och väntas bli medlemmar år 2007.³ Turkiet bedöms däremot inte uppnå medlemsstatus det närmaste decenniet.⁴ EU ger heller inga garantier för att förhandlingarna verkligen leder till turkiskt medlemskap.⁵ Vårt övergripande problemområde är EU: s utvidgningspolitik.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att undersöka Turkiets väg mot EU-medlemskap. Vi vill åskådliggöra de hinder som finns för ett turkiskt EU-medlemskap samt lyfta fram de faktorer som vi bedömer vara de mest avgörande. Vi gör detta genom en jämförelse med Polen och dess anslutningsprocess.

Det andra syftet med studien är att pröva och utvärdera ett teoretiskt analysverktyg. Analysverktyget består av en tredelad modell med tre logiker som bygger på tidigare forskares tankar, men är relativt oprövade i en EU-kontext. Om analysverktyget fungerar väl kan det användas i liknande framtida studier. Vår teoretiska målsättning är utöver detta att applicera den tredelade modellen i ett nytt sammanhang, i den semiofficiella dimensionen, dvs. de informella diskussionerna kopplade till EU. Detta för att se om denna dimension kan ge ytterligare förklaringar till Turkiets långa väg mot medlemskap.

---

¹ Hagman, 2004, "EU bjuder in Turkiet utan entusiasm"

² Ibid.

³ Europeiska kommissionens hemsida, *Acceding countries*, 2006-04-13

⁴ Furubrant, 2005, "Turkiets hinderlopp mot EU"

⁵ Europeiska rådet, 2005

De frågor vi söker svar på är:

- *Är det samma logik som dominerar EU:s utvidgningspolitik i fallet Turkiet som dominerade den i fallet Polen?*
- *Är det fruktbart att applicera den tredelade logiken också i en semiofficiell dimension?*
- *Kan vi, utifrån den tredelade logiken, förklara Turkiets långa väg mot EU-medlemskap och i så fall hur?*

2 Teori

2.1 Konsekvenslogik och regellogik

Vår teoretiska modell har sin utgångspunkt i James G. March och Johan P. Olsens teori om konsekvenslogik (eng. logic of consequences) kontra regellogik (eng. logic of appropriateness) som syftar till att förklara mänskligt handlande inom organisationer eller samhällen utifrån två olika perspektiv. Konsekvenslogiken betonar hur aktörer drivs av rationella kalkyler om förväntade konsekvenser för individuella eller kollektiva mål. Detta konsekvenstänkande styr aktörens handlingar, i övertygelsen om att andra aktörer handlar utifrån samma premisser. Samhället utgörs av rationella aktörer som handlar utefter sina preferenser och intressen, vilket dock inte utesluter att det i vissa fall finns kollektiva vinster att uppnå genom samarbete eller koordinerat handlande. Sett ur ett utrikespolitiskt perspektiv utgörs teorin av två faser. Dels en nationell fas där konkurrerande intressen, åsikter och viljor integreras och skapar *ett* nationellt intresse och dels en fas där dessa nationella intressen söker samexistera.

Tanken att handlingar styrs av en konsekvenslogik har utsatts för omfattande kritik. Först och främst med utgångspunkten att perspektivet dåligt beskriver de faktiska relationer aktörer emellan som förekommer i de nuvarande nationella och det nuvarande internationella systemet. Ett annat fokus för kritik utgörs av det oproblematiserade antagandet om ett enhetligt nationellt intresse⁶, vilket ignorerar det faktum att det de senaste decennierna har förkommit fler inomstatliga än mellanstatliga konflikter.⁷ Trots detta är konsekvenslogiken det konventionella och ofta dominerande perspektivet inom studiet av internationella relationer.

Faktorer så som identitet, regler, normer och institutioner har liten eller ingen plats inom konsekvenslogiken. Dessa utgör däremot grunden i det andra och delvis motsatta perspektivet om regellogik. Aktörers handlande baseras enligt detta perspektiv på ett framkallande av en viss identitet samt de, med denna identitet följande, plikterna, reglerna och normerna för en viss situation.⁸ Perspektivet förutsätter att aktörer har en uppsättning av identiteter och tillhörigheter som blir relevanta i olika situationer och som inte alltid är överensstämmande. Aktörer måste därför i många situationer välja vilken identitet

---

⁶ March & Olsen, 1998, s. 8-14

⁷ Wallensteen, 2003, s. 77

⁸ March & Olsen, 1998, s. 8-14

som väger tyngst och som därför ska tillämpas.⁹ Perspektivet ser till kognitiva dimensioner av handlande så som vilken typ av handlande som är förknippat med en specifik självuppfattning. I förhållande till perspektivet om konsekvenslogik är det regelbetonade perspektivet mer fokuserat på samhällen och gemenskaper snarare än individuella aktörer. Konsekvenslogiken porträtterar det internationella systemet som en arena för interaktion mellan individuella, autonoma och egoistiska aktörer. I jämförelse ser det regelbetonade perspektivet aktörer som handlandes i enlighet med normer som är socialt konstruerade, allmänt erkända och accepterade. Det internationella systemet ses som en gemenskap av regelföljare med olika sociala och kulturella band, inomgemenskapliga förståelser och känslor av tillhörighet.¹⁰ Dessa gemenskaper och gemensamma identiteter skapas genom liknande erfarenheter och inre och/eller yttre prövningar vilket resulterar i liknande attityder, värderingar och normer.¹¹

De två perspektiven ska enligt March och Olsen inte ses som ömsesidigt uteslutande och handlande är därför sällan baserat på enbart den ena typen av tänkande.¹² Vår uppfattning är dock att man i bredare termer kan tala om att den ena eller den andra logiken i högre eller lägre grad har influerat en viss diskurs.

2.2 Mot en tredelad logik

Erik Oddvar Eriksen har gjort ett för oss relevant försök att specificera March och Olsens teori om regellogik. Eriksen menar att en distinktion är nödvändig mellan värderingar som är förhärskande inom en viss gemenskap och mer universella principer som ses som bindande för samtliga aktörer. Principerna utgörs av regler som utav plikt måste följas även om de trotsar majoritetens vilja, specifika uppfattningar om det rätta, identiteter och konsekvenslogiska kalkyler om nytta. Möjligheten att hänvisa till dessa principer kan enligt författaren utgöra en viktig faktor i förhandlingar och intressekonflikter då principerna "can claim to be *universally binding* and not just *specially preferred*, (...) (and) possess greater justificatory force than values"¹³

Möjligheterna hos denna tredelade version av March och Olsens ursprungliga teori för att belysa problematiken kring EU:s utvidgning har lyfts fram av Helene Sjursen och Karen E. Smith och de förtydligar också Eriksens distinktion mellan värderingar och principer i en europeisk kontext. Deras betoning ligger på att visa hur politik legitimeras och de betonar moraliskt rättfärdigande som en central komponent för de universella principerna. Principerna, menar de, utgörs av sådant som kan erkännas som rättvist och riktigt av samtliga parter oavsett dessas

---

⁹ Christensen & Rovik, 1999, s. 161

¹⁰ March & Olsen, 1998, s. 8-14

¹¹ Christensen & Rovik, 1999, s. 161

¹² March & Olsen, 1998, s. 8-14

¹³ Eriksen, 1999, s. 228 ff.

specifika intressen, uppfattningar om hur samhället bör utformas eller kulturella identitet.¹⁴

Detta leder oss fram till en tredelad modell bestående av konsekvenslogik, regellogik samt morallogik med vilken vi avser analysera Turkiets väg mot EU-medlemskap.

---

¹⁴ Sjursen & Smith, 2001, s. 3 f.

3 Metod och upplägg

3.1 Tidigare forskning

Vår studie tar sin utgångspunkt i Sjursen och Smiths tidigare nämnda studie som behandlar legitimerandet av EU:s utvidgningspolitik. Författarna analyserar de officiella dokumenten rörande unionens utvidgning, framförallt Köpenhamns-kriterierna, för att utröna vilken av logikerna i den tredelade modellen som dominerar. De diskuterar även översiktligt kring kandidatländerna och undersöker i grova drag hur deras väg mot medlemskap har sett ut.¹⁵ Studien innehåller dock inget systematiskt analysredskap och författarna är inte särskilt tydliga med hur de har resonerat kring de olika kategorierna och frågorna som ska kategoriseras. De gör en del oproblematiserade kategoriseringar som inte framstår som självklara. Vi anser att en liknande studie med ett tydligare ramverk bör genomföras och det är det vi ämnar göra.

Vi anser vidare att Sjursen och Smiths studie kan utvecklas vad gäller innehåll och avgränsningar. Författarna intresserar sig endast för de strikt officiella dokument rörande utvidgningen och inte för den semiofficiella diskussionen kring kandidatländernas möjligheter som vi är övertygade spelar en stor roll för individers och organisationens inställning till respektive land. Jonas Tallberg betonar i *EU:s politiska system* betydelsen av de informella elementen och procedurerna inom EU:s system. Genom att studera även den informella (i vårt fall kallat den ”semiofficiella”) debatten kan man enligt Tallberg få en klarare bild över varför vissa beslut fattas och andra inte samt få en uppfattning om att fler aktörer i vissa fall är inblandade i processen än de som officiellt sett är ansvariga.¹⁶ Då vi inte har möjlighet att granska samtliga inlägg i den semiofficiella debatten kommer vi att göra ett urval. Med semiofficiell avser vi den diskussion som förs bland personer och grupperingar som är kopplade till EU:s organisation och institutioner men som inte är en del av officiella skrivelser, dokument och uttalanden. Ett exempel på ett sådant inlägg i debatten skulle kunna vara en statsminister som uttalar sig i sitt hemland i egenskap av statsminister och inte företrädare för EU. Ett annat exempel skulle kunna vara en kommissionär som uttalar sig utanför sitt officiella sammanhang. Vi vill i vår undersökning

---

¹⁵ Sjursen & Smith, 2001, 9 ff.

¹⁶ Tallberg, 2004, s. 56

försöka ta hänsyn till denna semiofficiella diskussion för att skapa en mer heltäckande bild av varför antagningsprocesserna i EU utvecklas som de gör.

3.2 Metod

Vår undersökning består av två delar, en textanalys och en komparation. Textanalysen genomför vi för att utröna vilken av logikerna i vår tredelade modell som dominerar/dominerade debatten kring antagningen av Turkiet respektive Polen. Vi anser att man kan se vår analys som en innehållslig idéanalys. Syftet med en sådan analys är att i så hög grad som möjligt bringa klarhet kring vad som sägs i en debatt och att rekonstruera en ofta omfattande debatt. Därefter knyts den övergripande bilden av debatten samman med ambitionen att identifiera olika idéer eller ideologier. Det därtill kopplade resonemanget om idealtyper kan även vara relevant. I den klassiskt weberianska betydelsen fungerar idealtyper som en form av analysverktyg som kan användas för att formulera hypoteser. Typerna ska inte ses som en bild av verkligheten, i den bemärkelsen att vi inte anser dem vara så pass separata som analysen framställer dem. Vår tanke är dock att typerna utgörs av existerande idéströmningar.¹⁷ Idealtyperna representeras av de tre logikerna i vår tredelade modell, vilken används för att sortera in formuleringar i de analyserade texterna för att sedan skapa hypoteser rörande EU:s utvidningspolitik.

Vi kommer därefter att jämföra Turkiet med det nyblivna EU-landet Polen för att studera om det är samma logik som dominerade/dominerar EU:s utvidningspolitik i fallet Polen som i fallet Turkiet. Detta sker med hjälp av en jämförande fåfallsstudie där vi har valt att länderna ska vara så lika varandra som möjligt, en så kallad mest-lika design¹⁸.

För att kunna besvara studiens avslutande frågeställning; Kan vi, utifrån den tredelade logiken, förklara Turkiets långa väg mot EU-medlemskap och i så fall hur? kommer vi även att utvärdera analysverktygets användbarhet. Anser vi att analysverktyget är användbart kommer vi, med hjälp av den tredelade logiken, att lyfta fram de hinder som finns för ett turkiskt EU-medlemskap samt belysa de faktorer som vi bedömer vara de mest avgörande.

3.2.1 Val av land

Problemet med mest-lika design är att vi aldrig kan hitta två exakt matchande fall att undersöka.¹⁹ Polen som jämförelseland är dock omsorgsfullt valt baserat bland annat på landets storlek, jordbrukssektor och på att landets EU-

---

¹⁷ Bergström & Boréus, 2005, s. 154-158

¹⁸ Esaiasson mfl. 2005, s. 112

¹⁹ Esaiasson mfl. 2005, s.113

medlemskapsansökan nyligen behandlades av EU. EU:s kontext är därmed relativt lik dagens. Polen saknar de minoritetsproblem som finns i Turkiet, vilket gjorde att vi övervägde att välja Lettland som jämförelseland i stället. Lettland saknar dock Polens storlek och därmed politiska tyngd när det gäller östutvidgningen och detta gjorde att vi ändå ansåg Polen mer lämpligt som jämförelseland. Polen har också, liksom Turkiet, gränser mot inflytelserika icke-EU medlemsländer. När Polen anslöts beskrevs landet som ”en diplomatisk spjutspets för EU:s östpolitik”.²⁰ Turkiet beskrivs på liknande sätt i sin geopolitiska region.²¹

Studien skulle ha kunnat omfatta flera länder, men med tanke på uppsatsens omfattning begränsar vi oss till att jämföra Turkiet med ett annat land. Att vi ändå väljer att inkludera ett land för jämförelse är för att skapa möjligheter till slutsatsdragning om just Turkiets väg mot EU-medlemskap. Komparationen ger oss också en ökad möjlighet att pröva och utvärdera den tredelade logiken.

3.3 Operationalisering

Den tredelade teorin om konsekvenslogik, regellogik och morallogik måste även operationaliseras, d.v.s. överföras till ett reellt plan. Då vi studerar en diskurs och inte händelser eller skeenden utgörs vår operationalisering fortfarande av diskursiva fenomen d.v.s. diskussioner kring frågorna och händelser och inte händelser eller frågor i sig. Konsekvenslogiken innefattar frågor som rör säkerhetsaspekter, ekonomi och arbetskraft, d.v.s. relativt materiella och praktiska frågor. Regellogiken innebär på ett reellt plan frågor som rör identitet, gemenskap och känsla av sammanhållning gentemot ”någonting annat”. Den tredje dimensionen av teorin, morallogiken, lyfter fram frågor som kan ses som universella så som demokrati, mänskliga rättigheter och lagstyre. För att konkretisera de tre logikerna har vi skapat ett analysverktyg, se bilaga 1. Analysverktyget skapades i uppsatsens inledningsskede och är baserat på våra uppfattningar om vilka frågor respektive logik innefattar.

3.4 Material

Även om frågan om EU:s utvidgningsprocess är högst aktuell har den diskuterats under en lång tidsperiod. Mycket andrahandsmaterial finns därför att tillgå, såväl vetenskaplig litteratur som tidskrifts- och tidningsartiklar. Den vetenskapliga litteraturen kring EU:s utvidgningsprocess utgör grunden för vår studie på så vis att det är därifrån vi hämtar våra teoretiska utgångspunkter. Tidnings- och

---

²⁰ Levinsson, 2004, s. 148

²¹ Europeiska kommissionen, 1992

tidskriftsartiklar är vår huvudsakliga källa i vår studie av den semiofficiella debatten. Under arbetets gång har vi dock funnit att den semiofficiella debatten inför Polens medlemskap var sparsam. Detta kan ha att göra med att det under östutvidgningen var känsligt att ha en alltför kritisk inställning till utvidgningen för de befintliga EU-medlemmarna.²² Frank Schimmelfennig framhåller att medlemsländer som hade invändningar mot utvidgningen riskerade att bli betraktade som bakåtsträvare och mista sin trovärdighet i det liberal-demokratiska samfundet, EU.²³ Den sparsamma debatten har gjort att vi huvudsakligen kommer att undersöka den semiofficiella debatten i Polen med hjälp av vetenskapliga andrahandskällor. Urvalet av debattinlägg har dock utförts på samma sätt för båda länderna, se nedan.

Förstahandskällor i form av EU:s regelverk och rapporter ligger till grund för vår studie av Polens respektive Turkiets officiella väg mot EU medlemskap.

3.5 Avgränsningar

Avgränsningen för studien gällande Polens respektive Turkiets officiella väg mot EU upplever vi inte som problematiska. EU har tydligt fastslagit vilka dokument och kriterier som är aktuella för respektive land och risken att vi förbiser någonting centralt bedömer vi som liten. Mer problematiskt är det däremot att studera den semiofficiella diskussionen kring unionens utvidgning. Antalet inlägg i debatten är oändligt och vi har ingen möjlighet att studera samtliga. I syfte att försöka skapa ett så rättvisande urval som möjligt har vi valt att studera de tio första applicerbara inläggen i debatten som vi stöter på vid en sökning på neutrala sökord så som ”Turkiet”, ”Polen”, ”EU”, ”Utvidgning” o.s.v. Detta kan inte anses ge en heltäckande eller med säkerhet sann bild av debatten. Vi har trots detta gjort bedömningen att det finns ett värde i att analysera den semiofficiella dimensionen, nämligen att undersöka om den skiljer sig från den officiella. Detta är i så fall något som bör studeras mera ingående.

Vi är medvetna om att de senaste månadernas oroligheter i Turkiet skulle kunna påverka debatten kring landets möjliga EU-medlemskap. Detta har dock inte påverkat vårt urval av dokument eller debattinlägg och de som presenteras är de som vi genom våra urvalsmetoder har fått fram.

---

²² Schimmelfennig, 2001, s. 48

²³ Ibid.

4 Bakgrund

4.1 EU: s utvidgning

Sedan Kol- och stålunionen upprättades 1951 har nya medlemsländer anslutits till samarbetet vid fem tillfällen. Den senaste utvidgningen som genomfördes 2004 var historisk eftersom EU ökade från 15 till 25 medlemmar och delar av forna Sovjetblocket införlivades i den europeiska gemenskapen. I samband med denna utvidgning skärptes och formaliserades EU:s antagningskriterier framförallt genom Köpenhamnskriterierna.

4.1.1 Styrande dokument

Maastrichtfördraget och Europaavtal

I Maastrichtfördraget från 1993 etablerades EU som institution, grunden lades för EMU och för arbetet med en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. I den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken ingick frågan om unionens utvidgning.

Mellan EU:s medlemsländer och vart och ett av de tio ansökarländerna upprättades ett Europaavtal för att reglera integrationen dem emellan. Enkelt uttryckt för att ansökarlandet skulle kunna ”get fit for the union”.²⁴ Avtalet blev en besvikelse för ansökarländerna som uppfattade det som ett handelsavtal utan någon automatisk koppling till medlemskap.²⁵

Köpenhamnskriterierna

Tack vare Europaavtalen kunde dock öst- och centraleuropeiska länderna närma sig EU och pressen på EU om utvidgning ökade allt mer.²⁶ Under en tvåårsperiod, 1994-1996, lämnade de 10 öst- och centraleuropeiska länderna in ansökningar om medlemskap.²⁷ EU hade då hunnit förbereda sig för detta och under toppmötet i Köpenhamn 1993 hade medlemsländerna enats om de grundläggande regelverken kring utvidgningen, Köpenhamnskriterierna. EU:s ställningstagande i

---

²⁴ Maresceau, 1997, s. xiii

²⁵ Bengtsson, 2004, s. 28

²⁶ Europeiska rådet, 1993

²⁷ Bengtsson, 2004, s. 29

utvidgningsfrågan var nu att varje europeiskt land som respekterar frihet, demokrati, mänskliga rättigheter och lagstyre kan ansöka om medlemskap.²⁸ Medlemskap medges bara om landet dessutom lever upp till Köpenhamnskriterierna.

De politiska kriterier i Köpenhamnskriterierna innebär att landet måste ha stabila institutioner som garanterar demokrati, lagstyre, mänskliga rättigheter och som respekterar och skyddar minoriteter. Att landet uppfyller dessa politiska kriterier är en förutsättning för att medlemskapförhandlingar skall inledas. *De ekonomiska kriterierna* kräver fungerande marknadsekonomi och kapacitet att klara av konkurrens och EU: s marknadskrafter. *De juridiska kriterierna* fordrar att den europeiska lagstiftningen implementeras i sin helhet och att de juridiska och administrativa systemen anpassas till denna. I detta ingår att ansluta sig till de unionens mål om en politisk, ekonomisk och monetär union. De juridiska kriterierna benämns även *acquis communautaire*, gemenskapens regelverk. Slutligen måste EU ha möjlighet att absorbera landet och bestämmer när unionen är redo att ta emot det sökande landet.²⁹

Essenfördraget och Vitbok

Köpenhamnskriterierna kritiserades för att inte innehålla någon tidtabell för utvidgningen, att kriterierna var allmänt hållna och därmed lämnade ett stort tolkningsutrymme. Essenfördraget som slöts 1994 var ett svar på denna kritik och innehöll ett ramverk för utvidgningsprocessen.³⁰ The White Paper eller Vitboken som kom 1995 specificerar ytterligare integrationen på den inre marknaden, men föreskriver framförallt att regelverken inte endast ska instiftas utan också praktiseras.³¹

---

²⁸ Europeiska kommissionens hemsida, *Accession process*, 2006-04-16

²⁹ Ibid.

³⁰ Europeiska rådets hemsida, *Essen European Council, Conclusions of the Presidency, Annex IV*, 2006-05-01

³¹ Bengtsson, 2004, s. 33

5 Polen

5.1 Polen och EU

Polen ansökte formellt om EU-medlemskap den 5 april 1994. Grunden för ansökan lades 1991 i samband med att EU och Polen undertecknade ett Europaavtal. År 1997 ansåg kommissionen att Polen uppfyllde EU:s politiska kriterier och 1998 inleddes Polens officiella medlemskapsförhandlingar. Polen höll en folkomröstning om EU-medlemskap 2003 och en majoritet, 77,4 procent, röstade ja.³² År 2004 blev Polen tillsammans med nio andra kandidatländer en fullvärdig EU-medlem.

Trots EU:s naturliga makt att diktera och kontrollera villkoren för utvidgningen hade Polen ändå en viss makt i förhandlingarna i sin förvisning om att östutvidgningen inte skulle ske utan det egna strategiskt viktiga landet.³³

Det som framför allt var en stötsten i förhandlingarna om medlemskap var Polens integration i EU:s gemensamma jordbrukspolitik, CAP, Common Agriculture Policy.³⁴ Miljökriterierna ledde också till förhandlingar där Polen krävde en övergångsperiod på ett antal områden och fick till slut igenom fler än något annat land.³⁵ En fråga som främst upptog den semiofficiella dimensionen var kriteriet om personers fria rörlighet. I EU fanns en oro över att arbetskraft från öst skulle röra sig västerut och ta jobb till lägre löner. Polen fruktade på ett liknande sätt att rika EU-medlemmar skulle köpa upp stora jordbruksarealer i Polen då kapitalet skulle få fri rörlighet.³⁶ I utbyte mot en övergångstid för fri rörlighet för kapital accepterade Polen en inskränkning i personers fria rörlighet under en övergångsperiod.³⁷ I slutet av förhandlingarna anmärkte EU att bekämpningen av landets omfattande korrupktion måste få högre prioritet.³⁸ EU:s ekonomiska och moraliska stöd under Polens omställningsprocess var mycket frikostigt och noga genomtänkt.³⁹

---

³² BBC News, "European Press Review", 2003-06-10

³³ Levinsson, 2004, s. 148 & Lungescu, 2001

³⁴ Europeiska kommissionen, 2002a, s. 72

³⁵ Bengtsson, 2004, s. 60

³⁶ Bengtsson, 2004 s. 61

³⁷ Ibid.

³⁸ Europeiska kommissionen 2003a, s. 62

³⁹ Lundgren, 1998, s. 161

5.2 Analys av den officiella dimensionen

5.2.1 Konsekvenslogik

Unionens krav på att landet skulle vara kapabelt att acceptera gemenskapens regelverk, infördes av vad vi kategoriserar som konsekvenslogiska skäl. Kravet innebar att utvidgningen inte skulle ske på bekostnad av det fördjupade EU-samarbetet där en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik och EMU var under utveckling. ”Enlargement must not be a dilution of the Community’s achievements”.⁴⁰

Köpenhamnskriterierna betonar särskilt vikten av att landet kan anpassa sig till och klara av den marknadsekonomi som råder i unionen. ”It recognises that only by providing that [security and financial stability, vår anm.] the Community is instrumental in contributing to security and well-being of all citizens can the community count on continuing public support for the construction of Europe”.⁴¹ Detta exempel, anser vi, visar tydligt hur EU i detta fallet drivs av rationella kalkyler om förväntade konsekvenser för individuella och kollektiva mål.

I EU:s dokument betonades vikten av att ha stabila gränser och ökat samarbete med Ryssland och Ukraina poängterades.⁴² EU förhandlade sedan med både Ryssland och Ukraina om partnerskaps- och samarbetsavtal och Polens grannrelationer kunde därefter ses som stabila.⁴³ Polen som är ett etniskt homogent land hade inte heller några problem med minoriteter.⁴⁴ Diskriminering av minoritetsgrupper är annars en faktor som kan leda till oro och instabilitet.⁴⁵ Därför har vi här valt att kategorisera minoritetsproblemet som konsekvenslogiskt. Polens stabila gränser och avsaknad av minoritetsproblem gjorde att ett polskt EU-medlemskap inte sågs innebära negativa konsekvenser för unionens säkerhet. Den specifika frågan om behandlingen av minoritetsgrupper kan dessutom kategoriseras som en morallogisk fråga då den handlar om människors lika värde.

Kommissionen anmärkte dock på investeringsklimatet, infrastrukturen samt den ineffektiva administrationen. Vidare sågs landets småskaliga jordbruk som ett problem för hela EU: s jordbrukspolitik.⁴⁶

---

⁴⁰ Europeiska kommissionen, 1992

⁴¹ Europeiska rådet, 1993

⁴² Ibid.

⁴³ Europeiska kommissionens hemsida, *External Relations*, 2006-04-21

⁴⁴ Europeiska kommissionen, 1997, s. 18

⁴⁵ Wallenstein, 2002, s. 278

⁴⁶ Europeiska kommissionen, 1997, s. 80

5.2.2 Regellogik

I denna studie har vi inte funnit några regellogiska frågor i den officiella diskussionen om Polens väg mot EU-medlemskap.

5.2.3 Moralogik

EU är ett säkerhetskapande projekt genom demokratiska institutioner och värderingar, vilka blir en fundamental del av utvidgningskriterierna. I dessa kan frihet, mänskliga rättigheter och lagstyre inkluderas. Polen ansågs 1997 ha en fungerande demokrati, men var och är fortfarande ett av Europas allra mest korrupta länder.⁴⁷ Det här var något som kommissionen anmärkte på och som blev generande tydligt då ”Rywingate affären” avslöjades⁴⁸ Det uppdagades då att ledande politiker hade nära samarbete med företag och media. Ska man se korruption som en moralogisk fråga och fokusera på det universellt omoraliska i att utöva korruption? Eller ska det ses som en konsekvenslogisk fråga som hindrar driften av ett effektivt samhälle och en effektiv ekonomi? Vår uppfattning är att frågan kan ses tillhörande båda kategorierna, då dessa inte behöver vara ömsesidigt uteslutande.

Polen utformade redan 1989 en ny miljöpolicy, men de omfattande miljöproblemen från Sovjettiden kvarstod vid kommissionens utvärdering 1997 och fortsatte att vara en stor fråga i förhandlingarna.⁴⁹ En hållbar miljö är inte bara ett värde som föreskrivs av EU utan kan ses som en universell princip och förekommer exempelvis frekvent i FN:s styrande dokument.⁵⁰ Miljöproblematiken kan också härledas till konsekvenslogiken. Då EU som union undviker att drabbas av miljöproblem genom att stötta och kräva en utveckling på miljöområdet.

5.3 Analys av den semiofficiella dimensionen

5.3.1 Konsekvenslogik

Inför östutvidgningen av EU förekom en allmän oro för att de svaga ekonomierna i öst skulle innebära negativa konsekvenser för unionens ekonomi som helhet.

---

⁴⁷ Transparency International, The global coalition against corruption, 2006-04-22

⁴⁸ Levinsson, 2004, s 143 & Europeiska kommissionen, 1997, s. 79

⁴⁹ Europeiska kommissionen, 1997, s. 64

⁵⁰ Förenta Nationerna, 2000

Polen hade ett BNP per capita som låg ca 60 procent under EU-medlemmarnas genomsnitt.⁵¹ Särskilt oroliga var de sydeuropeiska medlemsländerna som innan utvidgningen var unionens bidragstagare.⁵² I de ekonomiskt starkare delarna av EU oroade man sig i stället för att byråkratin och beslutsprocesserna skulle bli ännu långsammare med ett större antal medlemmar.⁵³

Studier visar att EU-medlemsländer med geografisk närhet till kandidatländerna var mer positiva till utvidgningen. Dessa länder skulle sannolikt gynnas ekonomiskt genom ökad gränsöverskridande handel. Samtidigt var EU-medlemsländer närmast öst mer känsliga för konsekvenserna av en negativ utveckling i Öst- och Centraleuropa. Oroligheter och kriser samt ekonomiska och miljörelaterade problem skulle påverka dessa länder i större omfattning.⁵⁴

Det fanns också en oro för en omfattande arbetskraftsinvandring från öst. Sveriges statsminister, Göran Persson, lovade i ett uttalande total likabehandling för ”samtliga EU-bröder och systrar, gamla likaväl som tillkommande”.⁵⁵ Sedan ändrade den svenska regeringen inriktning och talade om risken för ”social turism” och övergångsregler⁵⁶. Övergångsregler som enligt Storbritanniens tidigare Europaminister Keith Vaz var ett brott mot en av EU:s grundprinciper, den fria rörligheten.⁵⁷ Kritiken mot den svenska regeringen från övriga EU-medlemmar var annars sparsam och flera länder kom sedan att införa restriktioner och övergångsregler, dock inte Sverige.⁵⁸

5.3.2 Regellogik

I denna studie har vi inte funnit några regellogiska frågor i den semiofficiella diskussionen om Polens väg mot EU-medlemskap.

5.3.3 Morallogik

I denna studie har vi inte funnit några morallogiska frågor i den semiofficiella diskussionen om Polens väg mot EU-medlemskap.

---

⁵¹ Kengyel, Ákos, 2000, s. 26

⁵² Erlin, 1997

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Schimmelfennig, 2001, s. 50

⁵⁵ Eneberg, 2004

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ EU-upplysningen, ”Övergångsregler för de tio nya medlemsländerna”, 2006-05-19

5.4 Slutsats – Polen

Den officiella dokumentationen om Polens väg mot EU-medlemskap dominerades av konsekvenslogiska frågor. När en god relation till Polens grannar var säkerställd fokuserade dokumentationen på de ekonomiska kriterierna såsom investeringsklimatet och regleringen av jordbrukssektorn. Regellogiska frågor, saknades i den officiella dimensionen.

De morallogiska kriterierna som lyftes fram i förhandlingarna med Polen var de som handlade om miljö och korruption. Båda dessa är svåra att kategorisera med hjälp av vårt analysverktyg.

I det semiofficiella rummet dominerade de konsekvenslogiska resonemangen. Dessa handlade främst om hur utvidgningen skulle belasta unionens ekonomi och om arbetskraftinvandring.

6 Turkiet

6.1 Turkiet och EU

Turkiet påbörjade sin väg mot EU-medlemskap redan 1959 då landet ansökte om medlemskap i European Economic Community (EEC). Ansökan bemöttes med ett förslag om ett förbund mellan Turkiet och ECC i väntan på att omständigheterna skulle tillåta ett turkiskt medlemskap. Förbundet trädde i kraft 1963 och har sedan dess kompletterats och utökats. Turkiet ansökte om fullvärdigt medlemskap i EU 1987 och trots att kommissionen bekräftade Turkiets möjlighet att bli fullvärdig medlem sköt man upp den ingående undersökningen av landets möjligheter och svårigheter för medlemskap i väntan på ett lämpligare tillfälle.⁵⁹

Från och med 1998 har kommissionen genomfört en årlig rapport över Turkiets avancemang mot anslutning där man har redogjort för de framsteg som Turkiet har gjort för att möta de ställda kraven samt vad som behöver förbättras.

I Helsingfors 1999 erkände Europarådet Turkiets status som kandidatland med samma villkor som övriga kandidatländer. Turkiet skapade 2003 ett nationellt program för antagningen av gemenskapens regelverk. EU och Turkiet inledde sedan ett anslutningspartnerskap i syfte att bistå den turkiska regeringen i dess försök att uppnå antagningskriterierna, först och främst de politiska Köpenhamnskriterierna för att därmed få inleda förhandlingar.⁶⁰ I sin rekommendation i oktober 2004 fastslår kommissionen att Turkiet i tillräckligt hög grad uppfyller de politiska Köpenhamnskriterierna och att förhandlingar ska inledas i oktober 2005.⁶¹ Kommissionen konstaterar dock att många brister kvarstår i det turkiska systemet och rekommenderar att förhandlingarna ska kunna avbrytas omedelbart om Turkiet skulle bryta mot grundläggande principer om demokrati och mänskliga rättigheter. För att förhandlingar skulle kunna inledas var EU:s samtliga medlemsländer tvungna att vara eniga om detta och förhandlingarna dem emellan drog ut på tiden. Sent på kvällen den tredje oktober 2005 kunde dock förhandlingarna med Turkiet officiellt inledas.⁶²

---

⁵⁹ Europeiska kommissionens hemsida, *EU-Turkey relations*, 2006-04-27

⁶⁰ Ibid

⁶¹ "Turkey's pre-accession strategy", 2006-04-27

⁶² EU-upplysningen, "Kandidatländerna till EU", 2006-04-27

De officiella diskussionerna kring Turkiets anslutning rörde i hög grad frågor om demokrati och mänskliga rättigheter. Dock var även en mängd andra frågor aktuella så som bristen på civil kontroll över militären, ekonomisk stabilitet, korruption och relationer till grannländer; i synnerhet Cypern.

Den semiofficiella diskussionen om Turkiets medlemskap dominerades av två frågor. Den första, som var högst aktuell även inom den officiella diskussionen, är Cypernproblematiken. Den andra rör kulturella motsättningar.

6.2 Analys av den officiella dimensionen

6.2.1 Konsekvenslogik

En av de mest centrala frågorna för Turkiets antagning är den som rör Cypernkonflikten. I sin årliga rapport från 1998 uppmanade kommissionen Turkiet att på ett konstruktivt sätt lösa alla dispyter med grannländer i enlighet med internationell lag. Konflikten på Cypern nämndes inte direkt men det förefaller mycket troligt att det främst är den konflikten som åsyftas.⁶³ Frågan var sedan en av de mest framträdande under kommissionens följande rapporter fram till förhandlingsstarten.⁶⁴ Även under förhandlingarna får den en betydelsefull roll i förhandlingsramverket som fastslår tre punkter utifrån vilka Turkiets framsteg huvudsakligen kommer att bedömas varav två förefaller vara kopplade till Cypernkonflikten:

- Landets otvetydiga engagemang i syfte att skapa goda relationer med grannstater och att nå lösningar på olösta/framträdande gränskonflikter i enlighet med FN:s stadgar och eventuellt genom acceptering av Internationella domstolen i Haags domslut.
- Landets fortsatta stöd för åtgärder ämnade att lösa Cypernkonflikten i enlighet med FN:s stadgar och en strävan efter en normalisering i alla bilaterala relationer med samtliga EU:s medlemsstater inklusive Cypern.⁶⁵

Cypernkonflikten är dock inte en självklart konsekvenslogisk fråga. Den kan tolkas som en sådan om man fokuserar på de politiska och ekonomiska svårigheterna med att ha en EU-medlem involverad i en så pass svårlöst konflikt och de ytterligare, framförallt politiska, svårigheter det hade inneburit att inte stödja denne medlem. Detta kan även ses som ett skäl för att Cypernkonflikten sätts i fokus i Turkiets slutliga förhandlingsprocess, svårigheterna med att ha två länder involverade i en konflikt med varandra inom unionen hade kanske blivit ohanterbara. En annan tänkbar förklaring är att EU har utvecklat en

---

⁶³ Europeiska kommissionen, 1998, s. 53-54

⁶⁴ Europeiska kommissionen, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003b, 2004

⁶⁵ Europeiska rådet, 2005

gemenskapskänsla och därför stödjer den parten i konflikten som hör till ”oss”. Detta hade i så fall lutat åt det regellogiska hållet. Det som stödjer denna tes är de vid första anblick hårdare krav som ställs på Turkiet att lösa frågan än de som ställs på Grekland. I april 2004 röstade grekcyprioterna nej till en av FN framarbetad fredsplan för ön, en plan som stöddes av turkcyprioterna.⁶⁶ Trots att detta hinder för förhandlingarna lades av den grekiska sidan ligger fortfarande en stor del av ansvaret för konfliktens lösning på Turkiet. Dock är denna tes svår att finna stöd för, det hade krävts mer direkta uttalanden från EU:s sida för att visa på existensen av denna gemenskapskänsla och dess betydelse just i Cypernfrågan och därför väljer vi att se den som en konsekvenslogisk fråga.

I sin rapport från 1998 beskrev kommissionen Turkiets ekonomiska situation som förhållandevis god, landet ansågs besitta de flesta kännetecken för en fungerande markandsekonomi. Dock betonade kommissionen att för att ekonomin ska fungera inom unionen på lång sikt krävdes ytterligare åtgärder för att stabilisera och förbättra det finansiella klimatet.⁶⁷ I rapporterna från 2001 och 2002 beskrev kommissionen att två finansiella kriser hade orsakat ett stopp för alla försök att stabilisera ekonomin och att landet inom det området inte hade gjort några framsteg.⁶⁸

En tredje fråga som kan tolkas som konsekvenslogisk är kommissionens återkommande kritik mot den undermåliga implementeringen av införd lagstiftning. År 1999 och 2000 konstaterade kommissionen i sin rapport att implementeringen fortskred mycket långsamt och att administrativ kapacitet saknades för att genomföra den stora mängden reformer som krävdes.⁶⁹ År 2001 och 2002 fastslog kommissionen att bekräftandet av Turkiet som ett kandidatland medförde många positiva reformer och lagändringar bl.a. vad gäller yttrande- och pressfrihet, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt avskaffandet av dödsstraffet. Dock menade man att detta har haft en mycket begränsad inverkan i praktiken, d.v.s. implementeringen hade fungerat mycket dåligt.⁷⁰ År 2003 menade man att implementeringstakten hade ökat men att reformer implementerades ojämnt över landet.⁷¹ Det är inte helt självklart att implementeringsproblem ska ses som en fråga att klassificera enligt den tredelade logiken, ett annat angreppssätt är att fokusera på frågorna som landet misslyckas med att implementera. Vi har dock valt att se implementeringsproblem som en administrativ brist och därför även något som kan försvåra för landet och övriga EU-länder vid ett framtida EU-medlemskap.

En sista fråga som nämndes framför allt i kommissionens senare rapporter (2001 och framåt) men som där betonades starkt är korruptionens utbredning i landet. Som tidigare nämnts är korruptionens placering i den tredelade modellen inte självklar.

---

⁶⁶ “Turkey offers reluctant nod to Cyprus”, 2004-12-17

⁶⁷ Europeiska kommissionen, 1998, s. 53-54

⁶⁸ Europeiska kommissionen, 2001 & 2002, s. 96-99 respektive s. 137-143

⁶⁹ Europeiska kommissionen, 1999 & 2000, s. 46-47 respektive s. 72-74

⁷⁰ Europeiska kommissionen, 2001 & 2002, s. 96-99 respektive s. 137-143

⁷¹ Europeiska kommissionen, 2003b s. 132-137

6.2.2 Regellogik

I denna studie har vi inte funnit några regellogiska frågor i den officiella diskussionen om Turkiets väg mot EU-medlemskap.

6.2.3 Morallogik

Redan 1987 när Turkiet först ansökte om medlemskap angav unionen stora politiska brister, t.ex. vad gäller mänskliga rättigheter som skäl för avslaget.⁷² I kommissionens rapport från 1998 fastslogs även då att stora brister stod att finna i Turkiets offentliga myndigheter speciellt vad gällande mänskliga rättigheter och behandlingen av minoritetsgrupper.⁷³ Detta har varit ständigt återkommande frågor i kommissionens rapporter. 2001 och 2002 konstaterade man att många positiva reformer och lagförslag på området hade skapats och trätt i kraft mycket tack vare det officiella erkännandet av Turkiet som ett kandidatland, som antogs ha bidragit till den turkiska beslutsamheten. Dock hade dessa reformer haft mycket liten effekt i praktiken och situationen var fortfarande högst undermålig.⁷⁴ 2004 ansåg kommissionen i sin rapport att Turkiet i tillräckligt hög grad uppfyllde de politiska Köpenhamskriterierna för att få inleda förhandlingar. Dock fastslogs det i landets förhandlingsramverk att EU förväntar sig att den politiska stabiliteten ska öka ytterligare och att förhandlingarna kan upphöra och skjutas på framtiden om Turkiet på ett allvarligt sätt skulle misslyckas med att upprätthålla den nuvarande politiska stabilitetsnivån.⁷⁵ Den specifika frågan om behandlingen av minoritetsgrupper kan som tidigare nämnts även kategoriseras som en konsekvenslogisk fråga.

En annan viktig morallogisk fråga som dessutom är av stor historisk betydelse är den roll militären spelar i Turkiet. I kommissionens rapport från 1998 betraktades frågan med oro och man konstaterade att bristen på civil kontroll över militären är en fråga som Turkiet måste lösa, likaså den stora roll som den turkiska militären spelar i politiska sammanhang.⁷⁶ Frågan kvarstod som ett orosmoment under kommissionens fortsatta rapporter.⁷⁷

En mindre framträdande morallogisk fråga som har varit aktuell i Turkiets väg mot EU-medlemskap utgörs av miljöproblematik. Kommissionen påpekade i sin rapport från 1998 att krafttag måste tas för att förbättra den miljömässiga situationen i landet.⁷⁸

---

⁷² EU-upplysningen, ”Kandidatländerna till EU”, 2006-04-27

⁷³ Europeiska kommissionen, 1998, s. 53-54

⁷⁴ Europeiska kommissionen, 2001 & 2002, s. 96-99 respektive s. 137-143

⁷⁵ Europeiska rådet, 2005

⁷⁶ Europeiska kommissionen, 1998, s. 53-54

⁷⁷ Europeiska kommissionen, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003b, 2004

⁷⁸ Europeiska kommissionen, 1998, s. 53-54

6.3 Analys av den semiofficiella dimensionen

6.3.1 Konsekvenslogik

Precis som i den officiella debatten har Cypernproblematiken varit en central fråga i den semiofficiella debatten rörande Turkiets anslutning till EU. I juli 2005 undertecknade Turkiet det tullavtal med EU:s tio nyaste medlemsstater som sågs som det sista formella hindret för en förhandlingsstart. Dock deklarerade man i ett tillhörande dokument att detta inte innebar ett erkännande av den grekycypriotiska regeringen. EU godkände undertecknandet av tullavtalet men röster har höjts runt om i Europa krävandes antingen ett direkt erkännande av den grekycypriotiska regeringen eller ett klagörande från Turkiets sida hur man står i frågan. Mest omfattande har kritiken varit från Frankrike och den franska utrikesministern Phillipe Douste-Blazy hävdade i augusti 2005 att det är i princip omöjligt att föreställa sig ett land som vill ansluta sig till gemenskapen men inte vill erkänna dess medlemmar. Han krävde även att Turkiet skulle klargöra sin inställning i Cypernfrågan och samma budskap har givits av presidenten Jacques Chirac.⁷⁹ Inställningen inför Turkiets förhandlingsstart har varit att EU måste stå fast vid de villkor som tidigare sattes för förhandlingarna och att Cypernproblematiken och Turkiets nya motdeklaration får hanteras under resans gång.⁸⁰ Den belgiska utrikesministern Karel De Gucht har hävdad att även om en lösning på Cypernproblemet inte var ett villkor för en förhandlingsstart så är det definitivt ett villkor för medlemskap⁸¹ och utvidgningskommissionären Olli Rehn har antytt att Turkiet så småningom måste göra ytterligare eftergifter i Cypernfrågan.⁸²

6.3.2 Regellogik

En framträdande fråga som inte har varit en del av den officiella debatten är den som rör uppfattningen om att Turkiets medlemskap i EU hindras av kulturella och religiösa barriärer. Frågan har bl.a. fått stort utrymme i den tyska debatten. Det största oppositionspartiet Christliche Demokratische Union och det allierade partiet Christliche Soziale Union gick i oktober 2004 ut och uppmanade sina väljare att protestera mot kommissionens beslut att rekommendera att förhandlingar med Turkiet inleds genom att skriva på en nationell namninsamling mot ett turkiskt medlemskap i EU. Partierna är av uppfattningen att Turkiets historia, religion och traditioner inte är kompatibla med den europeiska

---

⁷⁹ ”Ökat tryck mot Turkiet inför förhandlingsstart”, 2006-05-07

⁸⁰ Björklund, 2005

⁸¹ “Austrian Presidency looks south”, 2006-01-11

⁸² ”Ökat tryck mot Turkiet inför förhandlingsstart”, 2006-05-07

kulturtraditionen. Partiernas ledare, Angela Merkel och Edmund Stoiber, drog dock, efter omfattande kritik, både intern och extern, tillbaka namnsamlingen.⁸³ Frågan fick dock fortfarande stort utrymme i debatterna inför valet i september 2005 då Merkel bl.a. hävdade att ett Turkiskt medlemskap skulle ”spränga Europa”. Stoiber talade om behovet av att skapa ett sammanhållande kitt för den tyska nationen och beskyllde den rödgröna regeringen för ”kulturell självutplåning”.⁸⁴

Även kristdemokraterna i Europaparlamentet (Europeiska folkpartiet) har uttryckt skepsis mot ett turkiskt medlemskap. Med hänvisning till den annorlunda kulturen och religionen, samt den särskilda ”europeiska civilisationen” hävdade de att Turkiet inte kan bli medlem i EU.⁸⁵

Även enskilda personer med anknytning till EU har uttalat sig negativt till ett turkiskt EU-medlemskap med hänvisning till kultur och/eller religion. Under 2004 blev ett brev från kommissionären Frits Bolkestein känt där han varnar för en hotande islamisering av Europa om Turkiets medlemskap blir verklighet.⁸⁶ Även det i inledningen nämnda uttalandet av Frankrikes tidigare president Valéry Giscard d’Estaing om att Turkiet representerar en annan kultur och att dess medlemskap skulle innebära slutet för EU är relevant i sammanhanget.⁸⁷

6.3.3 Morallogik

Frågor om morallogisk karaktär har inte varit framträdande vårt urval av texter. EU:s kommissionär för jämställdhetsfrågor Vladimir Spidla har uttalat sig i kraftiga ordalag för att turkiska myndigheter måste utöka åtgärder mot s.k. hedersvåld och att man måste komma ifrån de tillstånd där sådant våld ses som legitimt.⁸⁸ Ledaren för den europeiska kommissionen Jose Manuel Durao Barroso har i ett uttalande menat att de religiösa frågorna som Turkiets medlemskap väcker inte bör vara några problem, under förutsättning att Turkiet bibehåller och förbättrar sin demokratiska standard.⁸⁹

6.4 Slutsats – Turkiet

Den officiella debatten om Turkiets EU-medlemskap domineras av konsekvenslogiska och morallogiska frågor. Det är svårt att säga att den ena logiken överväger den andra, de förekommer i hög utsträckning båda två. Dock

---

⁸³ ”CDU manar till motstånd mot Turkiet”, 2004-10-12

⁸⁴ Lundin, 2005

⁸⁵ ”Ankara blames Christian democrats for racist attacks”, 1997-04-03

⁸⁶ ”Sprickor inom EU om Turkiet”, 2004-9-11

⁸⁷ Oakley, 2002

⁸⁸ ”Turkiet beordras stoppa hedersvåld”, 2006-03-07

⁸⁹ ”Barroso says Turkey must meet all EU criteria for entry”, 2004-09-21

kan man konstatera att då de politiska Köpenhamnskriterierna, d.v.s. morallogiska frågor, utgör kriteriet för att få inleda medlemskapsförhandlingar har de ofta diskuterats först även om de inte nödvändigtvis har ansetts viktigare än andra frågor.

Den semiofficiella debatten domineras av konsekvenslogiska och regellogiska frågor. De tidigare utgörs av Cypernproblematiken och är således ganska specifik medan den senare, rörande kulturella motsättningar, är relativt vag formulerad.

7 Jämförelse mellan Turkiet och Polen

7.1 Den officiella dimensionen

En stor del av de frågor som har hanterats i den officiella diskussionen om Polens och Turkiets anslutning till EU tillhör den konsekvenslogiska idealtypen. Till dessa hör i båda fallen ekonomi- och jordbruksfrågorna, korruption samt den ineffektiva administrationen. I fallet Turkiet framträder utöver dessa, Cypernfrågan.

Regellogiken är inte aktuell i den officiella dimensionen. Däremot tar morallogiken stort utrymme. De morallogiska frågor som är gemensamma för Turkiet och Polen är att praktiskt implementera en fungerande demokrati och att bekämpa korruptionen. I förhandlingarna med Turkiet är även den morallogiska frågan om mänskliga rättigheter och behandlingen av minoritetsgrupper framträdande. Behandlingen av minoritetsgrupper kategoriserar vi, enligt vår analys ovan (avsnitt 5.2.1), både som en konsekvenslogisk och en morallogisk fråga. Miljöfrågan och diskussionen om korruption är också svåra att kategorisera strikt enligt den tredelade modellen. Vi har valt att se också dessa både som konsekvenslogiska och morallogiska frågor (avsnitt 5.2.3).

Sammantaget visar jämförelsen att konsekvenslogiken både i fallet Polen och i fallet Turkiet var högst betydelsefull, i Polens fall dominerande. Turkiets fall fick dock även de morallogiska frågorna ett stort utrymme, se nedan.

Logik	Polen	Turkiet	
Konsekvenslogik	Ekonomi	Ekonomi	
	Jordbruk	Jordbruk	
	Administration	Administration	
	Korruption	Korruption	
	Miljö	Miljö	
			Cypernproblematiken
		Minoriteter	
Regellogik	-	-	
Morallogik	Miljö	Miljö	
	Korruption	Korruption	
			Demokrati
			Militärens inflytande
			Mänskliga rättigheter
			Minoriteter

Figur nr 7.1 Den officiella dimensionens dominerande frågor

Kommentar till Figur nr 7.1: Vi har valt att åskådliggöra de mest framträdande frågorna i vår undersökning som separata frågor. Samtidigt är vi medvetna om att samtliga morallogiska frågor under Turkiet skulle kunna inkluderas i demokratibegreppet.

7.2 Den semiofficiella dimensionen

Den semiofficiella dimensionen innehåller både i fallet Polen och i fallet Turkiet konsekvenslogiska frågor. De konsekvenslogiska frågorna skiljer sig mellan länderna. Ekonomiska överväganden och till viss del även oro för politisk och byråkratisk tröghet är frågor som dominerar den polska debatten medan Cypernkonflikten är en stor fråga för Turkiet.

Konsekvenslogiken var egentligen den enda framträdande logiken inom den semiofficiella debatten rörande Polen och de övriga två logikerna är således inte aktuella. I debatten om Turkiet får även regellogiken stort utrymme medan den morallogiska diskussionen är så pass begränsad att vi inte upplever att den har någon avgörande betydelse.

Logik	Polen	Turkiet
Konsekvenslogik	EU: s ekonomi	Cypernfrågan
	Arbetskraftinvandring	
	EU: s effektivitet	
Regellogik	-	Kulturella motsättningar
Morallogik	-	-

Figur nr 7.2 Den semiofficiella dimensionens dominerande frågor

7.3 Jämförelse mellan de två dimensionerna

Nedan redovisas det övergripande resultatet av vår jämförelse av vilken logik som dominerade/dominerar ansökningsfasen i respektive land.

Dimension	Polen	Turkiet
Officiell	Konsekvenslogik Morallogik	Konsekvenslogik Morallogik
Semiofficiell	Konsekvenslogik	Konsekvenslogik Regellogik

Figur nr 7.3 Under respektive land visas de, enligt vår undersökning dominerande logikerna i respektive dimension.

8 Analysredskapets användbarhet

Ett av våra syften med uppsatsen är att utvärdera den tredelade analysmodellen, bestående av konsekvenslogik, regellogik och morallogik. Modellen är som tidigare nämnt relativt oprövad i en europeisk kontext och dess lämplighet i den samma är därför inte självklar.

Vi har upplevt modellen som ett synnerligen praktiskt redskap för att tackla frågan om EU:s utvidgningspolitik på ett övergripande plan. Den är mycket heltäckande så till vida att vi inte har stött på någon fråga som inte är möjlig att kategorisera med dess hjälp. Kategorierna är som tidigare nämnt inte ömsesidigt uteslutande. Detta upplever vi dock inte som ett problem i de fall man vill undersöka större sammanhang, i vårt fall vilken logik som dominerar diskursen, då modellen är synnerligen lämplig. Det kan däremot tänkas skapa problem om man önskar använda modellen för att i högre grad detaljstudera en viss diskurs. I en sådan situation saknar modellen också ett visst djup så till vida att kategorierna är väldigt breda och att en djupare analys av varje enskild fråga är svår att genomföra med hjälp av denna modell.

Den fråga som vi upplever som mest relevant för denna teoretiska modell är den som gäller just tredelningen. Är det motiverat att som Erik Oddvar Eriksen tala om en tredelad modell eller är March och Olsens ursprungliga tvådelade modell lika användbar eller till och med bättre? Det är huvudsakligen en fråga som gör att man kan ifrågasätta modellens tredelning i just en europeisk kontext och den rör sådant som demokrati, mänskliga rättigheter, lagstyre och liknande ”universella” principer. Är det verkligen legitimt att tala om universella frågor (morallogiska), skilda från frågor som rör en europeisk kultur och tradition (regellogiska) när betydelsen av demokrati och mänskliga rättigheter och liknande frågor i så hög grad har skapats i just den europeiska (och västerländska) kontexten? Kan dessa frågor verkligen ”erkännas som rättvisa och riktiga av samtliga parter oavsett dessas specifika intressen, uppfattningar om hur samhället bör utformas eller kulturella identitet.”? Det tror vi inte att de kan. Därmed inte sagt att detta är kulturellt betingat, det kan likaväl vara beroende av den rådande politiska ordningen eller av andra faktorer. Vidare måste man dock fråga sig om det existerar sådana frågor överhuvudtaget. Vilka frågor är inte i någon mån färgade av individens kontext? Kanske eftersträvas begreppen demokrati och mänskliga rättigheter av människor världen över men vi betvivlar att man lägger precis samma mening i termerna. Den specifika betydelsen av demokrati, mänskliga rättigheter och lagstyre som den europeiska unionen har som krav för medlemskap delas näppeligen av samtliga människor som strävar efter desamma.

Efter detta resonemang måste vi dock fortsätta med att konstatera att detta inte innebär att vi förespråkar en tvådelad modell. Denna saknar nämligen en mycket viktig dimension, den europeiska identiteten och gemenskaps känslan. Även om de

”universella” principerna inom den morallogiska kategorin i hög grad är skapade inom den europeiska kontexten finns det enligt oss fortfarande något som skiljer dem från de regellogiska frågorna, nämligen förändringspotentialen. Även om de universella frågorna inte är just universella så uppfattas de som sådana av de som åberopar dem. Det är värden som i en viss form är till för att spridas över världen och accepteras av samtliga världens stater. I jämförelse är de regellogiska värdena högst partikulära, d.v.s. dess syfte är inte att spridas, de tillhör en viss gemenskap. Detta innebär i en europeisk kontext att kritik, bestående av hänvisningar till universella värden, som riktas mot en potentiell medlemsstat är kritik som staten kan ta till sig för att därefter förändra sig enligt de ställda kraven. Detta är dock inte möjligt vid åberopande av regellogiska värden. En stat kan inte på samma sätt, med hjälp av reformer och lagändringar, förändra sin kulturella eller religiösa tradition, än mindre förändra det faktum att de inte anses vara en del av en gemenskap.

Vi förespråkar alltså en tredelning av den teoretiska modellen i enlighet med Eriksens tankegångar. Så länge som man undersöker en aktör utifrån dennes egna preferenser skapar detta inte några problem. Medvetenhet bör dock finnas om att de frågor som ryms inom den morallogiska kategorin inte är värdeneutrala frågor och att betydelsen av dessa inte nödvändigtvis är den samma hos alla aktörer.

9 Slutsats

Vår utgångsfråga för uppsatsen var att studera om det var samma logik som dominerade/dominerar diskussionerna under Polens och Turkiets antagningsprocess till EU. Vi har kommit till slutsatsen att de officiella diskussionerna för de båda länderna är likartade, dock har Turkiet större svårigheter att uppfylla kraven för demokrati och mänskliga rättigheter än vad Polen hade. I övrigt var diskussionerna i huvudsak konsekvenslogiska. Vi har vidare kunnat konstatera att stora skillnader troligtvis existerar i den semiofficiella diskussionen om ländernas antagning. Den polska diskussionen dominerades även i denna dimension av konsekvenslogiska överväganden. Den turkiska däremot, är förvisso även den präglad av konsekvenslogiska frågor i form av Cypernproblematiken, men domineras av regellogiska frågor om kulturella traditioner och dessas motsättningar.

Detta resultat ger oss också möjlighet att ta ställning till vår andra fråga, nämligen om det kan anses fruktbart att applicera den tredelade modellen även i en semiofficiell dimension. Då resultaten så tydligt skiljer sig åt mellan den officiella och den semiofficiella dimensionen, och en av logikerna i den tredelade modellen endast förekom i den senare måste man enligt oss fråga sig vilken betydelse detta har. Svårigheterna med att avgöra betydelsen för den officiella respektive den semiofficiella dimensionen är stora och ligger delvis utanför denna uppsats ramar. Vårt syfte bestod i att övergripande pröva om den semiofficiella dimensionen hade någonting att tillföra diskussionen och det fann vi att den har. Det krävs dock fler och mer omfattande studier på detta specifika område för att avgöra vilken betydelse denna dimension kan ha.

Detta leder oss in på vår tredje och mest omfattande fråga; kan vi med hjälp av den tredelade modellen och ovanstående resultat förklara Turkiets långa väg mot EU-medlemskap? De mest framträdande frågorna i den turkiska anslutningsprocessen som vi uppfattar det är Cypernproblematiken, problemen med att implementera en fungerande demokratisk stat som uppfyller mänskliga rättigheter samt frågor som rör kulturella motsättningar och skillnader mellan den turkiska och den europeiska kulturen. Detta leder oss fram till en avvägning mellan de olika logikerna som alla är framträdande i den turkiska diskussionen.

Att de konsekvenslogiska frågorna har fått stort utrymme i både den officiella och i den semiofficiella dimensionen behöver inte betyda att detta är den tyngst vägande förklaringen i processen med EU:s utvidgning. Denna logik är den mest konkreta och hanterbara av de tre och den omvandlas lätt till mätbara och överskådliga kriterier. Både morallogiken, och i synnerhet regellogiken, är svårare att definiera och mäta. Vad vi vill säga med detta resonemang är att vilken fråga eller logik som väger tyngst är svårt att avgöra. Vi har lyft fram de frågor som har dominerat i de olika dimensionerna och detta har resulterat i frågor från samtliga

logiker. Vi har dock inte möjlighet att avgöra vilken som har störst egentlig betydelse för EU:s utvidgningspolitik. För att nå sådana slutsatser behövs, som tidigare nämnt, vidare studier för att avgöra den semiofficiella dimensionens betydelse. Efter genomförandet av sådana studier kan ställning tas till vilken betydelse man ska tillskriva de frågor som framkommer i denna dimension, i vårt fall regellogiska frågor om kultur och kulturella motsättningar.

Detta innebär dock inte att resultatet av vår undersökning har varit utan betydelse. Vi har, rörande Turkiets anslutningsprocess, nått slutsatserna att det finns vissa avgörande frågor som kan förklara Turkiets långa väg mot ett EU-medlemskap. Landets stora svårigheter, framförallt under den tidigare perioden efter dess ansökan om medlemskap lämnades in, med att uppfylla kraven för demokrati och mänskliga rättigheter har troligtvis bidragit till att väntan på förhandlingar har blivit så lång. Efter 2004 borde dock denna fråga ha förlorat delar av sin betydelse då kommissionen i sin rapport konstaterade att Turkiet ansågs uppfylla de politiska Köpenhamnskriterierna. En fråga som dock inte har förlorat betydelse är Cypernkonflikten som fortfarande är högst aktuell. De, i huvudsak politiska, problemen för unionen med att ha två medlemsländer i konflikt med varandra kan även det troligtvis förklara varför Turkiets medlemskap skjuts på framtiden.

Vi har i vår undersökning även funnit att den diskussion, rörande skilda kulturer och kulturella motsättningar, som existerar inom EU kan ha betydelse för Turkiets långa väg mot EU medlemskap. Detta resultat skulle kunna stödja hypotesen att det existerar en europeisk identitet och en uppfattning om en europeisk kultur skild från t.ex. den i Asien eller den i Mellanöstern. Var Europas gränser går har aldrig diskuterats officiellt inom EU men begreppet ”europeiskt” uttrycks som nedan.

It combines geographical, historical and cultural elements which all contribute to the European identity. The shared experience of proximity, ideas, values, and historical interaction cannot be condensed into a simple formula, and is subject to review each succeeding generation. The Commission believes that it is neither possible nor opportune to establish now the frontiers of the European Union whose contours will be shaped over many years to come.⁹⁰

Detta visar på ett stort tolkningsutrymme och att ”europeiskt” är ett flexibelt och levande begrepp. Turkiets medlemskapsansökan aktualiserar frågan och tvingar nuvarande medlemsländer att ta ställning till Europas gränser. Vi anser att vår undersökning stödjer uppfattningen om att Turkiet uppfattas ligga på gränsen till Europa.

Vi har inte möjlighet att bedöma betydelsen av denna semiofficiella diskussion rörande den europeiska identiteten men som tidigare nämns menar bl.a. Jonas Tallberg att sådana diskussioner som förs i EU-kretsar kan vara högst

---

⁹⁰ Europeiska kommissionen, 1992

betydelsefulla. Vi har genom vår studie visat på att det existerar en sådan diskussion och att denna skiljer sig från den officiella diskussionen. Nu krävs vidare studier för att visa på dess betydelse. Huruvida Turkiet ska betraktas som en ”bro mellan EU och Mellanöstern” eller som ”slutet för Europa” ter sig inte självklart.

10 Referenser

- “Ankara blames Christian democrats for racist attacks”, *Turkish Press review*. 1997-04-03,
- “Austrian Presidency looks south” på *EurActiv, EU News and Policy Positions*: www.euractiv.com/en/enlargement, 2006-01-11
- ”Barroso says Turkey must meet all EU criteria for entry” på *Financial Times* web: www.news.ft.com, 2004-09-21
- BBC News, “European Press Review”, <http://news.bbc.co.uk>, 2006-05-07
- Bengtsson, Rickard, 2004. *Historisk brytpunkt i Europa – EU: s utvidgning*. Stockholm: SNS förlag
- Bergström, Göran - Boréus, Kristina (red), 2005. *Textens mening och makt, Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Björklund, Marianne, 2005. ”Upptrappat ordkrig mellan Turkiet och EU”, *Dagens Nyheter*. 2005-11-01
- “CDU manar till motstånd mot Turkiet” i *Sveriges Radio Ekot* web: 2004-10-12, www.sr.se/ekot
- Christensen, Tom - Rovik, Kjell Arne, 1999. ”the Ambiguity of Appropriateness”, s. 159-180 i Egeberg, Morten - Laegreid, Per (red.), *Organizing Political Institutions*. Oslo: Scandinavian University Press
- Eneberg, Kaa, 2004. ”Etik och moral i svensk debatt”, *Analys Norden, Nordiska Rådet och Nordiska Ministerrådet* 2004-02-01, www.analysnorden.org
- Eriksen, Erik Oddvar, 1999. ”Towards a Logic of Justification”, s. 215-244 i Egeberg, Morten - Laegreid, Per. (red.), *Organizing Political Institutions*. Oslo: Scandinavian University Press
- Erlin Niclas, 1997, ”Krafter inom EU spjärnar emot utvidgningen av unionen”, *Meddelande från Åbo Akademi*, nr 17, www.abo.fi/meddelande, 2006-05-20
- Esaiasson, Peter – Giljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2005. *Metodpraktikan, Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. andra upplagan, Stockholm: Norstedts Juridik AB
- Europeiska kommissionen, 1992. *Europe and the Challenge of Enlargement*. <http://aei.pitt.edu/1573/>, 2006-05-16
- Europeiska kommissionen, 1997. *Commission opinion on Poland's application for membership of the European Union*, Bulletin of the European Union, Supplement 7/97) Luxemburg, European Commission, eller http://ec.europa.eu/comm/enlargement/dwn/opinions/poland/po_open.pdf
- Europeiska kommissionen, 1998. *Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession*. <http://ec.europa.eu/comm/enlargement/turkey/docs.htm>, 2006-05-16

- Europeiska kommissionen, 1999. *Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession*.
<http://ec.europa.eu/comm/enlargement/turkey/docs.htm>, 2006-05-16
- Europeiska kommissionen, 2000. *Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession*.
<http://ec.europa.eu/comm/enlargement/turkey/docs.htm>, 2006-05-16
- Europeiska kommissionen, 2001. *Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession*.
<http://ec.europa.eu/comm/enlargement/turkey/docs.htm>, 2006-05-16
- Europeiska kommissionen, 2002a. *Regular report on Poland's progress towards accession*. http://ec.europa.eu/comm/enlargement/report2002/pl_en.pdf, 2006-05-20
- Europeiska kommissionen, 2002b. *Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession*.
<http://ec.europa.eu/comm/enlargement/turkey/docs.htm>, 2006-05-16
- Europeiska kommissionen, 2003a, *Comprehensive monitoring report on Poland's preparations for membership, Regular Report 2003*,
http://ec.europa.eu/comm/enlargement/report_2003 2006-04-20
- Europeiska kommissionen, 2003b. *Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession*.
<http://ec.europa.eu/comm/enlargement/turkey/docs.htm>, 2006-05-16
- Europeiska kommissionen, 2004. *Regular report from the Commission on Turkey's progress towards accession*.
<http://ec.europa.eu/comm/enlargement/turkey/docs.htm>, 2006-05-16
- Europeiska kommissionens hemsida, *Acceding countries*.
http://ec.europa.eu/comm/enlargement/countries/index_en.htm#acceding, 2006-05-17
- Europeiska kommissionens hemsida, *Accession process*.
http://ec.europa.eu/comm/enlargement/towards_EU_membership/index_en.htm, 2006-05-15
- Europeiska kommissionens hemsida, *EU-Turkey relations*.
http://ec.europa.eu/comm/enlargement/turkey/eu_relations.htm, 2006-05-17
- Europeiska kommissionens hemsida, *External relations*.
http://europa.eu.int/comm/external_relations, 2006-04-21
- Europeiska rådet, 1993. *Conclusion of the Presidency, Copenhagen*.
http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/72921.pdf
- Europeiska rådet, 1994, *Essen European Council, Conclusions of the Presidency, Annex IV*, http://europa.eu/european_council/conclusions/index 2006-05-01
- Europeiska rådet, 2005. *Negotiating Framework*.
<http://ec.europa.eu/comm/enlargement/turkey/docs.htm>, 2006-05-16
- EU-upplysningen, "Kandidatländerna till EU", Sveriges riksdag, www.eu-upplysningen.se, 2006-05-15,
- EU-upplysningen, "Övergångsregler för de tio nya medlemsländerna", Sveriges riksdag, 2006-05-20
- Furubrant, Kerstin, 2005. *Turkiets hinderlopp mot EU*. Utrikespolitiska Institutet, Utrikesanalys nr. 39

- Förenta Nationerna, 2000. *United Nations Millennium Declaration*.
<http://www.un.org/millennium/summit.htm>, 2006-05-16
- Hagman, Ulf, 2004. *EU bjuder in Turkiet utan entusiasim*. Utrikespolitiska Institutet, Utrikesanalys nr. 51
- Kengyel, Ákos, 2000. "The EU's Regional Policy and its extension to new members". Discussion Paper, Bonn: Center for European Integration Studies, Rheinische Friedrich Wilhelms-Universität
- Levinsson, Claes, 2004. "Polen", s. 134-153 i Levinsson, Claes – Svanberg Ingvar (red.) *Europeiska Unionens nya stater, liten bok om EU:s nya medlemmar*. Stockholm: SNS förlag
- Lundgren, Åsa, 1998. *Europeisk Identitetspolitik, EU:s demokratibistånd till Polen och Turkiet*. Uppsala: Statsvetenskapliga föreningen i Uppsala
- Lundin, Tomas, 2005. "CDU gör Turkiet till tysk valfråga", *Svenska Dagbladet*, 2005-08-29
- Lungescu, Oana, 2001-11-20. "France Propose fast EU-expansion", BBC News, <http://news.bbc.co.uk> 2006-05-05
- March, James G. - Olsen, Johan P., 1998. *the Institutional Dynamics of International Political Orders*. ARENA Working Paper, nr. 5
- Maresceau, Marc (red.) 1997. *Enlarging the European Union, Relations between the EU and the Central and Eastern Europe*. New York: Longman Inc
- Oakley, Robin, 2002. "Turkey cloud over EU enlargement", på www.cnn.com, 2002-12-17
- Schimmelfennig, Frank, 2001. "The Community Trap: Liberal Norms, Rethorical Actions and the Eastern Enlargement of the European Union", *Cambridge University Press*. nr. 55, s. 47-80
- Sjursen, Helene - Smith, Karen E., 2001. *Justifying EU Foreign Policy: the Logics Underpinning EU Enlargement*. ARENA Working Paper, nr 1
- "Sprickor inom EU om Turkiet", *Dagens Nyheter*, 2004-09-11
- Tallberg, Jonas, 2004. *EU:s politiska system*. Lund: Studentlitteratur
- Transparency International, the global coalition against corruption*, 2006-04-22
www.transparency.org
- "Turkey offers reluctant nod to Cyprus", på *Spiegel Online*: www.spiegel.de 2004-12-17
- "Turkey's pre-accession strategy", *Europa, gateway to the European Union* web, <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/e40113.htm>, 2006-05-17
- "Turkiet beordras stoppa hedersvåld" på *Sveriges television* web, www.svt.se, 2006-03-07
- Wallenstein, Peter, 2004. *Understanding Conflict Resolution, War Peace and the Global System*. London: SAGE Publications Ltd
- "Ökat tryck mot Turkiet inför förhandlingsstart", på *Kommittén för EU-debatt* web, www.eu-debatt.nu, 2005-08-30

Bilaga 1 Analysverktyg

Konsekvenslogik		
	Säkerhetsaspekter	Gränskonflikter
		Kriminalitet
		Externa relationer
	Ekonomiska aspekter	Arbetslöshet
		Arbetskraftinvandring
		Ekonomisk tillväxt
		Utbildningsnivå
Regellogik		
	Identitet	
		Historia
		Religion
		Värderingar
		Etnicitet
		Civilisationer
		Västerländsk gemenskap
	Externa relationer	
Morallogik		
	Demokrati	Mänskliga rättigheter
		Lagstyre – frånvaro av korruption, fungerande rättsväsende, förutsägbarhet
	Miljö	

Analysverktyget är skapat i studiens inledningsskede och är baserat på våra uppfattningar om vilka frågor respektive logik innefattar.